

**SCIENTIFIC
AND PEDAGOGICAL
INTERNSHIP**

**SMART TECHNOLOGIES – INTEGRAL
ASSISTANTS OF PHILOLOGISTS
IN THEIR PROFESSIONAL ACTIVITIES**

**FEBRUARY 5 - MARCH 17, 2024
WŁOCŁAWEK, THE REPUBLIC OF POLAND**

Innovative technologies in the process of studying English and military terminology by cadets of Military Higher Education Institutions Kukharska L. V.	52
Когнітивний підхід до навчання іноземної мови як шлях до вдосконалення комунікативної компетенції студентів Лаврухіна В. Л.	55
The use of smart technologies in the English language teaching Leleka T. O.	60
Тестування як метод діагностики якості знань з англійської мови Лобзова С. Л.	65
Практика «Музейна комунікація» як важлива ланка освітнього процесу підготовки бакалавра за спеціальністю 035 – Філологія Масло О. В.	69
Регіональна література в курсах мовно-літературної галузі майбутнього учителя-філолога (на матеріалі проекту «Літературна мапа Луганщини») Негодяєва С. А.	74
Smart-технології у професійній підготовці вчителя української мови та літератури Ніколашина Т. І.	83
Наративний аналіз тексту як метод формування літературознавчої компетентності майбутніх філологів (на прикладі літературної казки Лесі Українки «Три метелики») Саврасова-В'юн Т. О.	87
Сучасні інноваційні технології і їх використання в процесі викладання української мови Савчук Н. М.	93
Використання SMART-технологій у вивченні іноземної мови: загальний огляд Сидоренко О. Л.	98
Use of information technologies in the training of future translators Sydorenko Yu. I.	102

Formation of research competence of future philologists in the digital age Stefanova N. O.	104
Інтерпретація алюзивних значень як інструмент розширення світогляду студента-філолога Суховецька Л. В.	109
Testing as a method of pedagogical control Chernetska S. B.	114
Проблема професійної підготовки майбутніх перекладачів у сфері морського бізнесу Юхимець С. Ю.	118
Інтеграція SMART-технологій у професійну підготовку майбутніх учителів-філологів в умовах дистанційного навчання Ячменик М. М.	122

в професійній діяльності», «Методику навчання української мови з курсовою роботою», «Методику навчання української літератури з курсовою роботою», а практична підготовка передбачає застосування їх під час проходження навчальної практики з фахових методик, навчальної соціолінгвістичної практики, виробничих педагогічних практик у ЗЗСО та ЗФПО, а також написання курсових робіт з методики навчання української мови та методики навчання української літератури.

Отже, smart-технології – це мобільне та персоналізоване навчання, реальність віртуальна та доповнена, штучний інтелект, відеоуроки, інтерактивні дошки, інфографіка, інтерактивні додатки, цифрові ресурси та інше. Опанування та використання Smart-технологій, інформаційно-комунікаційних та педагогічних інновацій на лекційних та практичних заняттях із циклу обов'язкових компонентів освітньо-професійної програми «Середня освіта (Українська мова і література)» уможливить підготовку конкурентоспроможного фахівця – учителя української мови та літератури Нової української школи, який має здатність добирати, продукувати, візуалізувати навчальний матеріал, саморозвиватися, самовдосконалюватися, самонавчатися впродовж життя.

Література:

1. Белан В. Перспективи щодо запровадження smart-технологій у вищу освіту. URL: <https://cutt.ly/UwZT3O1N> (26.01.24).
2. Всеукраїнська школа онлайн. URL: <https://mon.gov.ua/ua/tag/vseukrayinska-shkola-onlajn> (26.01.24).
3. Криворот Т. Smart-технології у професійній підготовці кваліфікованих робітників. URL: <https://cutt.ly/owZT8oS9> (26.01.24).

4. Лук'янова Ю. Від Smart-технології до Smart-технології. *Освітні інновації: філософія, психологія, педагогіка* : збірник наукових статей у 2 частинах. Т. 2. 2018. С. 42–46.
5. На Урок. URL: <https://naurok.com.ua/assistant> (27.01.24).
6. Національним проектом «Якість освіти» URL: <https://yakistosviti.com.ua>
7. Семехіна О. Нові парадигми у сфері освіти в умовах переходу до smart-суспільства. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvd_2013_3_22 (27.01.24).

НАРАТИВНИЙ АНАЛІЗ ТЕКСТУ ЯК МЕТОД ФОРМУВАННЯ ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФІЛОЛОГІВ (НА ПРИКЛАДІ ЛІТЕРАТУРНОЇ КАЗКИ ЛЕСІ УКРАЇНКИ «ТРИ МЕТЕЛИКИ»)

Саврасова-В'юн Т. О.

*кандидат психологічних наук,
доцент кафедри української літератури,
компаративістики і гринченкознавства,
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка
м. Київ, Україна*

В умовах зростання вимог до професійної підготовки майбутніх філологів, сучасних змін у літературному процесі, культурному середовищі проблема формування літературознавчої компетентності здобувачів вищої освіти набуває все більшої актуальності. Завдяки окресленому явищу майбутні фахівці філологічної галузі мають глибокі знання про тенденції розвитку, своєрідність мовно-літературного процесу, стилі,

жанри літератури, здатні здійснювати аналіз, інтерпретацію, критичну оцінку творам, орієнтуючись у проблемах поетики, художнього методу в літературі, стаючи невід'ємною частиною розвитку сучасної літературознавчої науки.

Проблема формування літературознавчої компетентності майбутніх філологів стала предметом наукових розвідок О. Афанасьєвої [1], Л. Базиль [2], О. Фенцик [6] та ін.

У працях Л. Базиль літературознавчу компетентність майбутніх філологів визначено як сукупність якостей особистості, що передбачає здатність усвідомлено, адекватно інтерпретувати художні тексти, розвивати новий тип мислення здобувачів освіти. Дослідник у процесі формування літературознавчої компетентності студентів наголошує на літературно-краєзнавчій підготовці, що включає пошук раціональних, оригінальних шляхів аналізу, інтерпретації художніх текстів, розробку алгоритмів вивчення прозових, драматичних текстів із регіональним компонентом [2].

На думку О. Афанасьєвої, оптимальними підходом щодо формування літературознавчої компетентності майбутніх філологів є застосування інтерактивних методів навчання, зокрема: «карусель», роботу в малих групах, «мікрофон», «мозковий штурм», аналіз ситуацій, гру-драматизацію, інсценування, дискусію, дебати. Автор вважає, що використання інтерактивних методів у навчанні майбутніх філологів підвищує пізнавальну діяльність, розвиває психічні процеси здобувачів освіти, активізує здатність аналізувати, критично оцінювати художні тексти, аргументовано доводити власну думку [1].

Із позиції О. Фенцик, формування літературознавчої компетентності студентів ефективно відбувається в процесі аналізу художніх творів, адже саме аналіз «художнього явища крізь призму діалектичної єдності передбачає розуміння всіх структурних елементів твору» [6, с. 181], вважаючи, що

літературний твір є результатом людської діяльності у сфері мистецтв, предметом художнього сприйняття [6].

Враховуючи вищезазначене, ґрунтуючись на позиції О. Фенцик [6], акцентуємо увагу на формування літературознавчої компетентності майбутніх філологів за допомогою нарративного аналізу текстів як сукупності «методик, спрямованих на абстрактну ідентифікацію універсальних елементів оповідей, з'ясування глибинних структур текстів-оповідей та їх співвідношення з поверхневими структурами» [3, с. 18]. Як зазначає С. Федоренко, застосування нарративного методу в навчанні допомагає студентам розвивати критичне мислення, аналітичні здібності, навички конструктивної взаємодії з оточуючим світом, формувати здатність до глибокого розуміння текстової структури, його зв'язок із соціокультурними реаліями, визначати особливості літературних жанрів, характер впливу художнього твору на читача [5] – здатності, якими наділена літературознавча компетентність майбутніх фахівців.

Важливо зазначити, що питання нарративного аналізу літературних творів розглянуто в працях Л. Беллака [9], Ж. Женетта [10], Н. Чепелевої [7].

Для Л. Беллака нарративний аналіз доцільно здійснювати, акцентуючи увагу на характеристиках таких одиниць: тема (відтворює основну тенденцію оповіді, розглядається на рівнях опису, інтерпретації, діагностики, символіки, уточнення); дійові особи (наратор, персонажі долучені до створення сюжету, ідентифікації читача); психологічні проблеми (наратив виражено через потреби, мотиви, конфлікти, емоції персонажа) [9].

У методології нарративного аналізу Ж. Женетт виокремлено шість категорій для вивчення оповіді, зокрема: тип нарації (міметичний, дієгетичний), фокалізація наратора (внутрішня, нульова, зовнішня), тип наратора (прихований, відкритий), час (аналептична, пролептична оповідь), обрамлення (первинна,

вторинна, мета-оповідь, несиметрична, симетрична, пунктирна), мовлення (пряма мова зі словами автора, пряма мова без слів автора) непряма мова [10].

Відповідно до досліджень Н. Чепелевої підкреслено важливість використання в процесі наративного аналізу семантичних характеристик інформаційних шарів твору: когнітивного (зосередження на тексті, що відтворює факти з життя наратора, актуалізує головні теми), рефлексивного (розгляд емоційного стану, ставлення до подій наратора), регулятивного (акцентування уваги на особливостях самопрезентації наратора, характері впливу на реципієнта) [7].

Враховуючи вищезазначене, до основних одиниць наративного аналізу обрано: тип наратора (гетеродієгетичний, гомодієгетичний), фокалізацію (внутрішню, нульову, зовнішню), тип нарації (міметичний, дієгетичний), тематичну структуру (рівень суті, інтерпретації, проблеми, символіки), тип фабули (дії, герої, думки, успіх, характер), час (аналіпси, проспекції), персонажі (головний герой, дійові особи, їх ідентичності), рефлексія наратора (емоційний стан, ставлення до подій, усвідомлення проблеми).

Для прикладу, вважаємо за доцільне здійснити наративний аналіз літературної казки Лесі Українки «Три метелики» [4], адже саме казка, як зауважує Ю. Ярмиш, поєднує риси фантастики, алегорії, міфу, реальності, дає можливість читачу побачити світ із іншого ракурсу [8].

За результатами наративного аналізу з'ясовано, що характер наративу в творі є гетеродієгетичним, розповідач виступає в ролі спостерігача, залишаючись поза участю в подіях, відстань між наративом і подіями – дискурсивна, оскільки розповідач передає пряму мову персонажів; фокалізація є зовнішньою, адже наративний голос не входить у внутрішню перспективу персонажів; тип нарації схарактеризовано як міметичний,

оскільки розгортання оповіді відбувається послідовно, повільно, інсценізуючи її для читача; тематичну структуру, що гуртується на обмеженій сюжетній інтерпретації, окреслено на рівні опису; тип фабули визначено як фабулу успіху, що відтворює командне досягнення поставленої мети; з позиції часу наратив характеризується як аналептичний, адже події розгортаються в минулому. Персонажі оповіді – метелики жовтого, білого, червоного кольорів, біла лілея, червоний тюльпан, сонечко. Жовтий метелик уособлює радісний, оптимістичний характер людини, яка готова до пригод. Червоний метелик символізує рішучість, здатність долати труднощі, досягати цілей. Білий метелик випромінює невинність, духовну гармонію, здатність бути мудрим порадиником інших. Кожен герой ідентифікує себе з членом єдиної команди, яка прагне досягати спільних цілей, долаючи труднощі. Жовтий метелик досягає цього завдяки розвиненій комунікації, червоний проявляє готовність стояти на захисті інших, білий метелик намагається підтримати інших у вирішенні проблем. Червоний тюльпан і біла лілея вирізняються вибірковістю, неспроможністю приймати щирі прояви дружби *«Тюльпан подивився на них і промовив: «Жовтого й червоного прийму, а білий нехай зостанеться надворі»* [4]. Сонечко відзначається зацікавленістю в інших, вірою в справжню дружбу *«Почуло це з-за хмар сонечко, і схотілося йому побачити тих приятелів, що так один за одного обстоювали. Продерлося крізь хмари й кинуло на метеликів своє проміння»* [4]. Попри те, що розповідач виконує роль спостерігача, в казці чітко прослідковується ідентифікація автора з членами згуртованої команди *«Сам-один не хочу ховатися в тебе! Або вже разом з своїми братами десь знайдемо захист, або вже вкупі бідувати будемо»* [4]. Ймовірно, автор переживає досвід колективної співпраці, зосереджуючи увагу реципієнтів на близькому оточенні як цінності.

Отже, нарративний аналіз є унікальним інструментом для глибокого розуміння художніх творів, що передбачає вивчення структури, типу нарративу, характеристик персонажів, дозволяє усвідомити ідейний зміст оповіді. Крім того, нарративний аналіз є ефективним методом формування літературознавчої компетентності майбутніх філологів.

Література:

1. Афанасьєва О. С. Методи, прийоми й засоби формування літературознавчої компетентності майбутніх учителів зарубіжної літератури. *Збірник наукових праць Херсонського державного університету*. 2016. Вип. 74(1). С. 155–160.
2. Базиль Л. О. Структура літературознавчої компетентності майбутнього вчителя української мови і літератури. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка*. 2015. Вип. 28. С. 49–57.
3. Бистров Я. В. Англомовний біографічний нарратив у вимірах когнітивної лінгвістики і синергетики : монографія. Київ, Івано-Франківськ, 2016. 320 с.
4. Українка Леся Три метелики. URL: <https://kazka.ua.org/page/tri-meteliki-kazka-lesi-ukrayinki> (дата звернення: 25.01.2024).
5. Федоренко С. В. Дидактичний потенціал нарративного методу в сучасній вищій школі. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців*. 2018. Вип. 51. С. 415–420.
6. Фенцик О. М. Формування літературознавчої компетентності майбутніх учителів початкової школи: шляхи реалізації. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2015. № 10. С. 178–187.
7. Чепелева Н. В, Смульсон М. Л., Шиловська О. М. Нарративні психотехнології. Київ : Главник, 2007. 162 с.

8. Ярмиш Ю. У світі казки: Літературно-критичний нарис. Київ, 1975. 144 с.
9. Bellak L. The Thematic Apperception Test, the Children's Apperception Test, and the Senior Apperception Technique in clinical use. Boston, 1997. 492 p.
10. Genette G. Figures III: Collection Poétique. Paris, 1999. 285 p.

СУЧАСНІ ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ І ЇХ ВИКОРИСТАННЯ В ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Савчук Н. М.

кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри прикладної лінгвістики,
зарубіжної літератури та журналістики,
Уманський державний педагогічний університет
імені Павла Тичини
м. Умань, Черкаська область, Україна

Основним завданням сучасної Концепції мовної освіти в Україні є виховання національно-мовного індивіда, перш за все, громадянина України, який любить свою рідну українську мову та застосовує її у будь-яких сферах комунікації. Сьогодні мовна освіта виступає основою для формування креативної особистості, що має високий рівень комунікативної компетентності.

У зв'язку з цим, необхідно відійти від традиційної системи навчання та акцентувати увагу на особистісно-розвивальному підході, що ґрунтується на створенні відповідних умов для